

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย
กรณีศึกษาป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
The Participatory Conservation and Restoration Approach
of Ban Ladho Community : A Case Study of Forest Community,
Ban Ladho Xepon District, Savannakhet Province,
Lao People”s Democratic Republic

สุนทร เทพปัญญา¹
Sunthorn Thappanya¹

Received : July 22, 2019; Revised : August 35, 2019; Accepted : August 26, 2019

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย โดยทำการศึกษาป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 66 คน คือ ผู้นำที่เป็นทางการ และผู้นำที่ไม่เป็นทางการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสังเกต แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การอภิปรายกลุ่มและการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประกอบด้วย แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อยลงความคิดเห็นร่วมกันด้วยการให้ภาครัฐออกระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับพื้นที่การอนุรักษ์ป่าไม้ การกำหนดขอบเขตแดน การปักป้ายเขตป่าอนุรักษ์ฟื้นฟูและแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบป่าฟื้นฟูของบ้านลาดห้อย

---

¹นักศึกษาระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; Doctor of Philosophy, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand; e-mail : thappanya_3333@hotmail.com

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟู, การมีส่วนร่วม, ป่าชุมชนบ้านลาดห้อย

Abstract

This research aim to study The Participatory Conservation and Restoration Approach of Ban Ladho Community : A Case Study of Forest Community, Ban Ladho Xepon District, Savannakhet Province, Lao People”s Democratic Republic. This research was the quality research. The target population was 66 persons consist of the formal and informal leaders, they were selected by purposive sampling. The instruments were the observation and the in-depth interview and focus group discussion. To analysis data by the content analysis. The research results were found that: The Participatory Conservation and Restoration Approach of Ban Ladho Community : A Case Study of Forest Community, Ban Ladho Xepon District, Savannakhet Province, Lao People”s Democratic Republic found that the government should issue laws, regulations, and regulations regarding forest conservation areas, clear boundaries for conservation areas, embroidery of the forest conservation area signboard and appoint a committee responsible for forest restoration.

Keywords : Conservation and Restoration Approach, Participation, Ban Ladho Forest Community

บทนำ (Introduction)

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ สปป.ลาว มีพื้นที่ประมาณ 236,800 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศร้อยละ 80 เป็นภูเขาที่มีประชากรในปัจจุบัน 6 ล้านกว่าคน ประเทศลาวแบ่งเป็น 17 แขวง และ 1 นครหลวงเวียงจันทน์ ในแต่ละแขวง ประกอบด้วย เมืองและมีเมืองหลวงของแขวงเรียกว่า เมืองเอก ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 24 คนต่อตารางกิโลเมตร อัตราการเกิดร้อยละ 3 ต่อปี มีประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นเกษตรกร และสภาพพื้นที่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นภูเขา ส่วนที่เป็นภูเขา (พื้นที่ราบสูง) และส่วนที่เป็นทุ่งเพียง (พื้นที่ราบ) ในปี พ.ศ. 2483 ทรัพยากรป่าไม้ลดลงถึง 17 ล้านเฮกตาร์ (1 เฮกตาร์ เท่ากับ 6.4 ไร่) หรือร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั่วประเทศ ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 จากการสำรวจทางภาพถ่ายทางอากาศและดาวเทียมแสดงให้เห็นว่า เนื้อที่ป่าไม้ปกคลุมลดลงอย่างต่อเนื่อง

ในปี พ.ศ. 2498 (ร้อยละ 60), 2507 (ร้อยละ 50.0), 2534 (ร้อยละ 47.0), 2546 (ร้อยละ 40.0) และ 2555 ร้อยละ 40.3 ตามลำดับ ทำให้พื้นที่ป่าปกคลุมเหลือเพียง 11.2 ล้านเฮกตาร์หรือร้อยละ 47 ของพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2532 พบว่า เนื้อที่ป่าไม้ได้ลดลงเหลือเพียง 9,724,700 เฮกตาร์หรือร้อยละ 41 ของพื้นที่ (Lao Forest Department, 2012 : 1)

นโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ประกาศในที่ประชุม ของแผนกสิกรรม-ป่าไม้ ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ เพื่อวัตถุประสงค์นี้ การใช้ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการพัฒนาความผาสุกของประชาชนและเป็นแหล่งทุนของประเทศ ภายหลังการดำเนินการดังกล่าวทำให้ทรัพยากรป่าไม้ลดลง และในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลลงมติฉบับเลขที่ 74/ นย. พ.ศ. 2522 ว่าด้วยการปกป้องรักษาป่าไม้ ปี พ.ศ. 2532 ได้มีข้อตกลงของกองประชุมสภารัฐมนตรี ฉบับเลขที่ 117 ว่าด้วยการคุ้มครองและการนำใช้ป่าไม้และดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าผลิตเท่านั้นและที่ผ่านการสำรวจอย่างถูกต้องจากภาครัฐก่อน และมีข้อเสนอสภาพทั่วไปเกี่ยวกับผลกระทบต่าง ๆ เพื่อเสนอกระทรวงสิกรรม-ป่าไม้ และยังสามารถกำหนดทิศทางการบริหารจัดการป่าไว้ 3 ด้าน คือ การอนุรักษ์และฟื้นฟู การปรับปรุงและการใช้พลังงานทางชีววิทยา การนำใช้ป่าไม้และประโยชน์ของป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดโดยเฉพาะการปรับปรุงคุณสมบัติประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ และการฟื้นฟู การปกป้องรักษา การขยายป่าไม้พร้อมทั้งการแก้ไขความต้องการ (Forest Strategy, 2005 : 3)

ในปี พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีได้ออกคำสั่งฉบับเลขที่ 67/นย พ.ศ. 2534 ว่าด้วยการยุติการขุดค้นไม้ทั่วประเทศ (การตัดไม้) และยกเลิกรัฐวิสาหกิจป่าไม้ การสัญญาขายไม้ และการขายไม้ รัฐบาลและมอบให้กระทรวงสิกรรม-ป่าไม้ หมายมาตรการเพื่อการคุ้มครองป่าไม้ การขุดค้นไม้ การปรุงแต่ง (การแปรรูปไม้) และการค้าขายไม้ (Forest Strategy, 2005 : 5) และในปี พ.ศ. 2542-2551 รัฐบาลได้ออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้ การสัมปทานป่าและธุรกิจป่าไม้เป็นปีต่อปี โดยวางนโยบายให้เป็นตามสภาพที่เป็นจริงปีต่อปีและมอบแผนการปลูกไม้ และแผนการขุดค้นไม้ทั้งหมดให้แขวงจัดตั้งปฏิบัติเพื่อเป็นการจัดตั้งปฏิบัติตามแนวทางของรัฐบาลทั้ง 4 เป้าหมาย 13 มาตรการของแผนกสิกรรม-ป่าไม้และแผนการปกป้องรักษา พัฒนาป่าไม้และทรัพยากรป่าไม้ให้ เป็นไปตามระบบของประเภทป่าคือ ป่าสะงวน ป่าป้องกัน และป่าผลิต ให้มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 53 ในปี พ.ศ. 2553 และในปี พ.ศ. 2563 ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้นร้อยละ 70 รัฐบาลได้เพิ่มบทบาทของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบและการออกระเบียบการคุ้มครองการตัดไม้และการเก็บเกี่ยวผลผลิตป่าอื่น ๆ ความพยายามเพื่อหลุดพ้นจากการทำลายป่าไม้และการยุติการถากถางป่าเพื่อทำไร่แบบเคลื่อนที่มาเป็นกรณีที่ดินทำมาหากินที่มั่นคง รัฐบาลได้นำเอาหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้า

มาร่วมรับผิดชอบ ร่วมวางแผน ร่วมในการปฏิบัติ ร่วมในการจัดการป่าไม้ที่มีอยู่ในขอบเขตบ้านของตนเอง เช่น การแบ่งผลประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมและการมอบดิน มอบป่าไม้ให้ประชาชนเพื่อพัฒนาป่าไม้ วิธีการชักชวนและสร้างโอกาสให้องค์กรเอกชน องค์กรต่าง ๆ มามีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้และสร้างสวนปลูกไม้ชนิดที่เป็นเศรษฐกิจต่อชุมชน (Janthalad, 2009 : 15-17)

กระทรวงกสิกรรม-ป่าไม้ ได้มีการจัดตั้งปฏิบัติโครงการยุติการถางป่าทำไร่และการหลุดพ้นจากความยากจน ปัจจุบันเหลือพื้นที่ของภูเขา 76,000 เฮกตาร์ และไร่เลื่อนลอย 38,000 เฮกตาร์ ลดลงจาก 46,000 เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2551-2552 พร้อมกับการพัฒนาประเทศ การปรับปรุงการปกครอง และโครงสร้างพื้นฐาน และจากการประชุมป่าไม้ทั่วประเทศครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้ามามีบทบาทโดยพยายามดำเนินการหลายประการ เพื่อส่งเสริมขยายให้เกิดการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืนโดยเฉพาะรัฐบาลได้สร้างแผนการดำเนินงานป่าไม้เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2534 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มีนโยบายประกาศเกี่ยวกับพื้นที่รักษาป่าไม้ทั้ง 3 ประเภทคือ เขตป่าสงวนประมาณ 4.40 ล้านเฮกตาร์ ป่าป้องกันประมาณ 8.00 ล้านเฮกตาร์ และป่าผลิตประมาณ 3.30 ล้านเฮกตาร์ และยังมีป่าทางธรรมชาติที่ยังไม่ได้มีการออกเป็นกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่รัฐบาลอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าได้ (ป่าชมใช้ของบ้าน) ประมาณ 119 ล้านเฮกตาร์ และป่าปลูก 308,782 เฮกตาร์ เพื่อเพิ่มเนื้อที่การปกคลุมจากป่าธรรมชาติ 6.55 ล้านเฮกตาร์ สำหรับการยกระดับอัตราการปกคลุมให้ได้ร้อยละ 70 (ประมาณ 16.60 ล้านเฮกตาร์) และแผนยุทธศาสตร์กสิกรรม - ป่าไม้ พ.ศ. 2563 (Strategic plan, Ministry of Agriculture, Forestry, 2016 : 10) สภาพปัญหาของป่าไม้ในปัจจุบันยังมีการขุดค้นไม้ (การใช้ประโยชน์จากป่าไม้) การถางป่าเพื่อปลูกข้าวและตัดไม้เพื่อมาปลูกสร้างบ้าน ลักลอบล่าสัตว์ป่า เก็บหาของป่าอย่างไม่มีขีดจำกัดเพื่อค้าขาย ยังปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่องและนับวันทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยชุมชนไม่มีแผนในการคุ้มครองอนุรักษ์ป่าและไม่มีกฎระเบียบในการคุ้มครองป่า ประกอบกับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มีโครงการสร้างถนนเพื่อการคมนาคมขนส่งผ่านชุมชน เป็นสาเหตุปัจจัยหนึ่งที่เกิดความสะดวกต่อการบุกรุกแผ้วถางป่าขยายพื้นที่เพื่อครอบครองที่ดินเป็นส่วนตน ทำให้สภาพป่าเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่อง (Agriculture Department - Forest, Savannakhet Province, 2015 : 15)

อย่างไรก็ตามบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเทศบาลเมืองเซโปน ประมาณ 36 กิโลเมตร และห่างจากเทศบาลแขวงสะหวันนะเขตไปทางทิศเหนือ ประมาณ 223 กิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางไปบ้าน

ผาบ้ง เส้นทางคมนาคมเป็นถนนลูกรัง (โพนไธ - จุดชุมลาดห้อย-บ้านผาบ้ง มีระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร) เป็นเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างเส้นทางหมายเลข 28 A ไปถึงจุดชุมบ้านผาบ้ง ซึ่งมีหลายหมู่บ้านใช้เส้นทางร่วมกัน บ้านลาดห้อย มีจำนวน 193 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 916 คน จำแนกเป็นหญิง จำนวน 465 คน ชาย 451 คน แบ่งเขตการปกครองภายในหมู่บ้านเป็นจำนวน 10 คุ่ม ชุมชนบ้านลาดห้อยเป็นเผ่าตรี และนับถือผีเป็นหลัก ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2547 รัฐบาลมีได้อนุญาต สัมปทานป่าไม้ เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ และมีการอนุญาตให้มีภาคเอกชน เข้ามาจัดตั้งโรงงานแปรรูปไม้ในบ้านลาดห้อย ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ป่าไม้ถูกทำลายอย่างรุนแรง ดังนั้นชุมชนบ้านลาดห้อย ได้หาวิธีการทวงแหวนทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ชุมชนมีความเคารพต่อ ธรรมชาติและมีการสร้างกฎ ระเบียบ ในชุมชนขึ้นมาเพื่อให้ชาวบ้านเข้าไปล่วงเกินต่อธรรมชาติ เช่น กฎระเบียบชุมชนบ้านลาดห้อยที่ห้ามชาวบ้านเข้าไปตัดต้นไม้ในป่ามหะคักดี ป่าฝั่งคนตาย หรือป่าช้า และเขตป่าสงวนแห่งชาติ สาเหตุในการห้ามชาวบ้านไม่ให้เข้าไปตัดต้นไม้ในบริเวณป่าดังกล่าว เพราะว่ามันคะลำ เข้าไปแล้วจะไม่สบาย เจ็บไข้ได้ป่วยหรือหากเข้าไปแล้วกระทำผิด ไม่ถูกไม่ควรต่อ ผีเจ้าที่เจ้าทาง ผีปู่ย่า ตา ยาย แล้วจะทำให้ท่านไม่สบายใจหรือพอใจ อาจจะทำให้ล้มป่วยลงได้ สิ่ง เหล่านี้เป็นกลอุบายที่บรรพบุรุษได้ใช้ต่อ ๆ กันมาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ลูกหลาน ได้เห็น ได้ฟังพาต่อไปในอนาคต สอนให้ลูกหลาน มีความเคารพ เห็นคุณค่า เกรงกลัวต่อสิ่งที่ชุมชน ฟังพาอาศัยอยู่และยังใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในส่วนป่าสงวนนั้นชุมชนห้ามละเมิดหรือ บุกรุก มีการปรับไหม (ค่าปรับ) เป็นควายหรือหมูและดูที่ความผิดที่กระทำด้วยเพื่อให้เหมาะสมกับ การปรับไหม

นอกจากนั้นชุมชนบ้านลาดห้อยยังได้ประโยชน์โดยจากเข้าไปเก็บของป่าของดง ในการ ดำรงชีวิตของครอบครัวและยังมีส่วนร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าร่วมกับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐในการ อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าเป็นการแบ่งภาระของภาครัฐที่ไม่เพียงพอในการอนุรักษ์และฟื้นฟู เมื่อชุมชน เป็นผู้กำหนดแผนการและควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง ความต้องการของชุมชน และรัฐบาลโดยกระทรวงกลาโหม-ป่าไม้ ว่าด้วยข้อตกลงฉบับเลขที่ 0173/ กป. ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2548 ได้ระบุไว้ว่า การฟื้นฟูป่าไม้ธรรมชาติ เพื่อการคุ้มครอง การอนุรักษ์ และฟื้นฟู การพัฒนาและการนำใช้ป่าไม้ (ใช้ประโยชน์จากป่าไม้) และที่ดินป่าไม้แบบยั่งยืนให้ ถูกต้องและสอดคล้องตามกฎหมายป่าไม้และนิติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้และที่ดินป่า ไม้ตามสามประเภทป่าคือ ป่าป้องกัน ป่าสงวนและป่าผลิตเพื่อเพิ่มเนื้อที่ความปกคลุมป่าไม้ให้ได้ ร้อยละ 70 ของพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนากสิกรรมและป่าไม้ในปี พ.ศ. 2563 และร้อยละ 53 ในปี พ.ศ. 2553 ด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ธรรมชาติที่ทรุดโทรมและปลูกป่าไม้ให้อุดม

สมบูรณ์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม-ป่าไม้ มอบหมายให้แผนกกิจกรรมและป่าไม้แขวงนครหลวง ห้องการกลาโหมและป่าไม้เมือง เทศบาลเป็นเจ้าภาพจัดตั้งแนวทางปฏิบัติตามนโยบายกฎหมายและระเบียบการต่าง ๆ ในยุทธศาสตร์การพัฒนากิจกรรมและป่าไม้ ปี พ.ศ. 2563 ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ พนักงาน ทหาร ตำรวจ นักธุรกิจ นักเรียน นักศึกษา และประชาชน จนถึงชาวเผ่าในการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปลูกป่าทั่วประเทศ 150,000 เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2553 และแผนการพัฒนาเป็นบ้าน 3 สร้าง คือ สร้างแขวงให้เป็นหัวหน่วยยุทธศาสตร์ สร้างเมืองเป็นหัวหน่วยเข้มแข็งรอบด้าน และสร้างบ้านเป็นหัวหน่วยพัฒนาโดยที่ภาครัฐได้นำร่องบ้านหาดล้อเป็นบ้านต้นแบบ (Ministry of Agriculture – Forestry, 2008 : 202 - 204)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย : กรณีศึกษาป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย : กรณีศึกษาป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 36 คน จำแนกเป็น ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน/รองผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน หัวหน้าหน่วย จำนวน 10 คน และคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 4 คน ส่วนผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน 1 คน ชุมชนบ้านลาดห้อย จำนวน 10 คน คณะแผนกกิจกรรมป่าไม้แขวง 1 คน หัวหน้าแผนกคุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติแขวง 1 คน หัวหน้าหน่วยงานป่าไม้บ้าน 1 คน หัวหน้าแขวงป่าไม้แขวง 1 คน หัวหน้าหน่วยงานป่าไม้เมือง 1 คน และหัวหน้าห้องการกลาโหมป่าไม้ 1 คน

2. ขอบเขตพื้นที่วิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาพื้นที่บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องจากรัฐบาลได้มีโครงการมอปปิน-มอปป่า โดยมีห้อง การกสิกรรมและป่าไม้เมืองเซโปน ห้องการจุดสูบบ้านลาดห้อย ได้กำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์พื้นที่ฟู พื้นที่ป่าของบ้านลาดห้อย จำนวน 566,79 เฮกตาร์ ประกอบด้วย ภูเขาเมตาง เนื้อที่ 432,75 เฮกตาร์ และภูเขาเกล้อย เนื้อที่ 134,04 เฮกตาร์ เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2017 เพื่อศึกษานิเวศวัฒนธรรม ของชุมชนบ้านลาดห้อย ประกอบด้วยวิถีการดำรงชีวิตของชาวบ้านลาดห้อยที่สัมพันธ์กับป่าชุมชนใช้วิถี สังคม วัฒนธรรมและสภาพปัญหาต่อการอยู่อาศัย และแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมี ส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อยอย่างยั่งยืนต่อไป ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ดังกล่าวในการศึกษาครั้งนี้

3. ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้วางกรอบวงแนวคิดแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของ ชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4. ขอบเขตระยะเวลา

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการวิจัย ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2561 รวมระยะเวลา 2 ปี

5. ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ ชาวบ้านลาดห้อยที่สัมพันธ์กับป่าชุมชนที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 30 คน จำแนกเป็น ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน/รองผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน หัวหน้าหน่วย จำนวน 10 คน และคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 4 คน ส่วนผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ประชาญ์ชาวบ้าน 1 คน ชุมชนบ้านลาดห้อย จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบ สัมภาษณ์ แบบบันทึก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกต แบบไม่มีส่วนร่วมเป็นการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้าน ลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและอุปกรณ์ที่ใช้ ในภาคสนามของการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป ปากกา และกระดาษ เป็น ต้น

การจัดกระทำข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารและ ข้อมูลจากภาคสนาม โดยแยกตามความมุ่งหมายของการวิจัยมาจัดกระทำ ดังต่อไปนี้ (1) นำข้อมูลที่ เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ มาศึกษาอย่างละเอียดพร้อมจัดระบบหมวดหมู่ตามความมุ่งหมาย ของการศึกษาวิจัยที่กำหนดไว้ (2) นำข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บรวบรวมได้จากสำรวจเบื้องต้น การ

สังเกต การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มซึ่งได้จัดบันทึกไว้ในแถบบันทึกและในแถบบันทึกเสียงมา ถอดความ มาแยกประเภท จัดหมวดหมู่ และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย (3) นำข้อมูลทั้งที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสาร และข้อมูลภาคสนามที่รวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยใช้วิธีตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือของข้อมูลใช้วิธี Investigator Triangulation โดยการนำข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่าน หรือกลับไปสอบถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) ของ Denizen (1970) คือ การแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกันคือ (Chantavanich, 2004 : 129-130) ดังนี้ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลผู้ศึกษาที่วิจัยได้นั้น ถูกต้องหรือไม่ วิธีตรวจสอบคือ การสอบแหล่งของข้อมูลแหล่งที่มาที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กัน จะเหมือนกันหรือไม่และแหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้ศึกษาวิจัย (Investigator Triangulation) คือการตรวจสอบว่าผู้ศึกษาวิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไร โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกตแทนที่จะใช้ผู้ศึกษาวิจัยคนเดียวกันสังเกตตลอด การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าถ้าผู้ศึกษาวิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน และ (4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยการนำเข้าข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสาร และข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ดังต่อไปนี้ (Chantavanich, 2004 : 131-137) การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือวิธีตีความ สร้างข้อสรุป จากข้อมูลรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น พฤติกรรมของชุมชน เมื่อนักวิจัยได้เห็นรูปธรรมหรือเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์แล้วก็ลงมือสร้างข้อสรุป ถ้าข้อสรุปนั้น ยังไม่ได้รับการตรวจสอบยืนยันก็ถือเป็นสมมติฐานชั่วคราว (Working Hypothesis) ถ้าหากได้รับการยืนยันแล้วก็ถือเป็นข้อสรุป และวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด ๆ (Typologies) ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันไป

ผลการวิจัย (Research Results)

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า รูปแบบที่ใช้เป็นแนวทางทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย ได้ดังนี้ การออกใบยังยืนการอนุรักษ์ป่าฟื้นฟูเลขที่ 255/จนสพ เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2017 และให้สอดคล้องกับข้อตกลงของรัฐมนตรีของกสิกรรมและป่าไม้ ฉบับเลขที่ 0051/กป. ลงวันที่ 20 เมษายน 2009 ด้วยการทำข้อตกลงเป็นบทรายงานของหัวหน้าห้องการกสิกรรมและป่าไม้ เมืองเซโปน ฉบับเลขที่ 006/ทก.ปม. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2017 ได้ระบุไว้ว่า การอนุรักษ์ป่าฟื้นฟูชุมชนบ้านลาดห้อยเพื่อคุ้มครอง ปกป้องรักษา พัฒนา นำใช้ป่าไม้ ที่ดินป่าไม้แบบยั่งยืนให้ถูกต้องและสอดคล้องตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และนิติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้ และที่ดินป่าไม้ของประเภทป่า โดยปกป้องรักษาฟื้นฟูให้กลับมาเป็นป่าไม้ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน พื้นที่การอนุรักษ์ป่าฟื้นฟูชุมชนบ้านลาดห้อย 566,79 เฮกตาร์ ประกอบด้วย ภูเขาเมดาง เนื้อที่ 432,75 เฮกตาร์ และภูเขาเกะล้อย เนื้อที่ 134,04 เฮกตาร์และได้มีการแต่งตั้งคณะรับผิดชอบป่าฟื้นฟูบ้านลาดห้อย ฉบับเลขที่ 256/จน.สพ. เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2017 มีรายละเอียด ดังนี้

1. การแต่งตั้งคณะรับผิดชอบการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มีการการแต่งตั้งคณะรับผิดชอบป่าฟื้นฟูบ้านลาดห้อยตามมาตรา 10 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2017 มีการดำเนินการ ดังนี้

2. สิทธิและหน้าที่ของคณะรับผิดชอบ การแต่งตั้งคณะรับผิดชอบป่าฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย มีสิทธิและหน้าที่ของคณะรับผิดชอบ มีดังนี้ 1) เป็นเสนาธิการให้แก่ ท่านเจ้าเมืองในการสร้างกฎระเบียบเฉพาะเพื่อคุ้มครอง ปกป้องรักษาและพัฒนาฟื้นฟูป่าให้สอดคล้องกับระเบียบกำหนดที่รัฐได้กำหนดไว้ 2) จัดตั้งปฏิบัตินิติกรรมของชั้นสูงเกี่ยวกับการคุ้มครอง ปกป้องรักษาและพัฒนาการฟื้นฟูป่า 3) สรุปรายงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและการดำเนินกิจกรรมป่าไม้ในเขตป่าฟื้นฟูตามสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 4) การติดตาม ตรวจสอบและการประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินงานในเขตป่าฟื้นฟู 5) สร้างแผนงานดำเนินงานประจำปีของเขตป่าฟื้นฟูที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ และ 6) ประสานความร่วมมือกับบรรดาภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในการจัดตั้งปฏิบัติในการคุ้มครองอยู่ในเขตป่าฟื้นฟู

3. การแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติ คุ้มครองและการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ บ้านลาดห้อย มีดังนี้ สิทธิและหน้าที่คณะกรรมการคุ้มครองและการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ บ้านลาดห้อย

คณะกรรมการคุ้มครองและการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน บ้านลาดห้อย มีสิทธิและหน้าที่ดังนี้

- 1) เผยแพร่ และจัดตั้งปฏิบัติ มติ คำสั่งและระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่ระดับสูงได้กำหนดไว้
- 2) การจัดตั้งประชาชนเข้าร่วมในการปฏิบัติบรรดานิติกรรมเกี่ยวกับการดำเนินการฟื้นฟูป่า
- 3) การจัดตั้งประชาชนเข้าร่วมในการติดตาม ตรวจสอบและป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดระเบียบกำหนดที่จะนำผลเสียหายแก่ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมอยู่ในเขตป่าฟื้นฟู
- 4) รายงานสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตป่าฟื้นฟูให้ทางการกลสิกรรมและป่าไม้ในแต่ละระยะ และ
- 5) คุ้มครองนำใช้ทรัพยากรป่าไม้ตามประเพณีและการจัดสรรป่าไม้ของประชาชนตามระเบียบกฎหมาย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษา เรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประเด็นที่น่าหยาบยกมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ด้านคนกับป่าชุมชน ชาวบ้านลาดห้อย มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นมานานแสนนาน กับป่าซึ่งชาวบ้านอาศัยอยู่ในธรรมชาติ เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต ธรรมชาติจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตชาวบ้านไม่อาจแยกตัวออกจากกันและกันได้ เมื่อใดที่มีเหตุมีผลกำหนดให้ต้องแยกจากกัน เมื่อนั้นย่อมวินิจฉัยได้ว่าทั้งมนุษย์และธรรมชาติกำลังมุ่งวิถีการเปลี่ยนแปลงสูญหายชะงัดด้วยกัน ทั้งสองฝ่ายเป็นที่แน่ชัดว่าปัจจัยทั้งสองของชีวิตซึ่งเป็นปัจจัยวัตถุ ย่อมได้มาจากการแปรสภาพหรือการทำลายส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ในอดีตชาวบ้านลาดห้อยนั้นมีชีวิตอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงธรรมชาติเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป จึงอยู่ในวิสัยที่ธรรมชาติจะปรับสมดุลในตัวของมันเองได้ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจึงยังไม่ปรากฏให้เห็น แต่เมื่อประชากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้น ธรรมชาติถูกเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาและรวดเร็ว เพื่อสนองต่อความต้องการของมนุษย์และในปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้ามาสู่ยุคแห่งการแข่งขันกันพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้มีการทำลายล้างธรรมชาติอย่างรุนแรงจนถึงระดับที่ธรรมชาติเริ่มเสียสมดุล และก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่มนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ชาวบ้านถึงกับทำลายธรรมชาติที่ตนได้อาศัยเลี้ยงชีวิตมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ จนสุดท้ายชีวิตของชาวบ้านก็ต้องถูกทำลายตามไปด้วยความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับธรรมชาติ เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่มนุษย์ถูกควบคุมโดยธรรมชาติ ความสัมพันธ์ในลักษณะที่มนุษย์ปรับตัวเข้ากับธรรมชาติ ความสัมพันธ์ในลักษณะที่มนุษย์ทำลายธรรมชาติ และความสัมพันธ์ในลักษณะที่มนุษย์ถูกทำลายโดยธรรมชาติ

ความสัมพันธ์ในลักษณะที่มนุษย์ถูกควบคุมโดยธรรมชาติ ดังนั้นชาวบ้านดำรงชีวิตอยู่ด้วยการล่าสัตว์ และเก็บพืชพันธุ์ต่าง ๆ ที่หาได้จากธรรมชาติ

2. การอนุรักษ์ป่าด้วยวิธีการดำรงชีวิตของชุมชนบ้านลาดห้อย คือ ป่ามเหศักดิ์ คือ ดงมเหศักดิ์ ป่ามเหศักดิ์เป็นของชาวบ้านจะตัดไม้ไม่ได้ ถ้าอยากได้ไม้ ไปตัดที่อื่น ถ้าจำอนุญาตสามารถตัดได้ เพราะจำได้บอกผีป่ามเหศักดิ์แล้วแต่ต้องมีไก่มีหมูไปจำบอก ป่ามเหศักดิ์มี 3 เฮกตาร์ (ไร่) สาเหตุที่ไม่ตัดไม้ในป่ามเหศักดิ์คือ กลัวไม่สบาย/ ผีทำใส่ คะลำ (ถ้าจะตัดมั่วไปหมดป่าไม้ก็ไม่ให้มีลูกหลานรุ่นต่อไป) เขตห้ามตัด ได้แก่ ป่ามเหศักดิ์ ป่าฝั่งคนตาย (ป่าช้า) (ชะลิ่งกะมุด) และป่าสงวน ถ้าตัดป่าที่ห้ามตัด คือ พวกเขาจะถูกรับโทษ เช่น หมู และควาย เป็นต้น ดังนั้นตามแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่ามีแนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้ เช่น การป้องกันมิให้มีการบุกรุกทำลายป่าโดยเด็ดขาด ป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ป้องกันและควบคุมการเกิดไฟป่า การใช้ไม้อย่างประหยัด (Forest Resource Management Bureau 4, 2017)

3. คนกับป่าด้านเศรษฐกิจ วิธีการดำรงชีวิตของชุมชนบ้านลาดห้อย เพื่อเพิ่มรายได้จากการจำหน่าย วัว ควาย หมู และแพะ เป็นต้น ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม นอกจากนี้พืชเป็นที่พักพิงของสัตว์ เป็นอาหารและระบบการหมุนเวียนอาหารสำรองและหมุนเวียนธาตุอาหารระบบอาหารนั้นพึ่งพากันที่พืชที่ต้องอาศัยการหมุนเวียนธาตุอาหารจากกิจกรรมและขับถ่ายของสัตว์ และสัตว์ก็ใช้พืชเป็นแหล่งอาหารที่เป็นพลังงาน และแร่ธาตุ และระบบป้องกันศัตรูพืช การกินของสัตว์ช่วยกำจัดศัตรูส่วนของพืชที่อาจสะสมโรค ให้มีส่วนแตกยอดใหม่อยู่ตลอดเวลาอันเป็นการพึ่งพาในระบบของธรรมชาติ ในการช่วยเหลืออันจะเป็นลักษณะของโครงการในแต่ละปีที่หน่วยงานภาครัฐโดยแผนกสิทธิกรรมและป่าไม้เข้ามาสนับสนุนเป็นระยะ ๆ ยังไม่เกิดความยั่งยืนต่อการเลี้ยงเท่าไร เพราะว่าถ้าเกิดโรคระบาดในสัตว์และพืชก็จะมีหน่วยงานใดเข้ามาดูแลหรือรับผิดชอบเพราะเป็นชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากหน่วยงานภาครัฐจะเข้าถึงได้ จึงเป็นปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการดำรงชีวิตให้ยั่งยืน

4. คนกับป่าด้านการเพาะปลูก ได้แก่ ข้าว การทำนาเป็นอาชีพหลักของชุมชนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต มีการเตรียมพื้นที่ในการทำนาช่วงเดือนเมษายน ชาวบ้านก็จะไปทำการไถที่นา เอาปุ๋ยคอกขี้วัว ขี้ควายไปใส่ना พอเข้าฤดูฝนชาวบ้านก็ตกลำพร้อมทั้งกันคั่นนาเพื่อเก็บกักน้ำในแต่แปลงเป็นการปลูกข้าวเหนียวส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นนาปีในช่วงเดือนมิถุนายนการปลูกข้าวยังคงใช้วิธีการปลูกแบบข้าวนาดำ และแบบข้าวนาหยอด พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกคือ ข้าวพันธุ์ กข.6 และหอมสะหว้าน ซี พันธุ์ข้าวได้รับการสนับสนุนจากกองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม (International Fund for Agricultural Development : IFAD) ได้ผลผลิตประมาณ 400 กิโลกรัมต่อไร่ โดยเก็บ

เกี่ยวในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายน ผลผลิตที่ได้ส่วนหนึ่งเก็บไว้บริโภค ส่วนที่เหลือจากนาเอาออกไปจำหน่าย สำหรับมันสำปะหลัง(มันตัน) ส่วนใหญ่เริ่มปลูกในเดือนพฤษภาคมพันธุ์มันสำปะหลังมาจากเวียดนามพอถึงช่วงเวลาเก็บเกี่ยวพ่อค้าชาวเวียดนามก็จะมารับซื้อ กิโลกรัมละ 500 กีบ พื้นที่ในการเพาะปลูกครัวเรือนละประมาณ 3-4 ไร่ จำนวนครัวเรือนที่ปลูก 127 ครัวเรือน ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปลูกมันตัน ได้แก่ สภาพของดินที่ไม่เหมาะสม การใส่ปุ๋ย แผลง และผลผลิตไม่ได้ตามที่ต้องการเนื่องจากขาดนักวิชาการมาให้ความรู้ในการเพาะปลูก ในการลงทุนของครัวเรือนได้รับจากธนาคารนโยบายของภาครัฐเข้ามาให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมรายได้ในครัวเรือน ทางด้านเศรษฐกิจพบว่า เงินที่ได้จากการขายมันตัน ก็จะนำเอาไปซื้อเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ซื้อข้าวสาร ทำบุญและเก็บไว้เป็นทุนในการเพาะปลูกครั้งต่อไป กลัวย เป็นกลัวยน้ำท่วมทั่วไป ชาวบ้านเรียกว่า “กลัวยน้ำ” ส่วนมากปลูกในครัวเรือนเอาไว้บริโภคและบริโภคและในบางครั้งก็นำมาเป็นอาหารให้หมูกิน และยางบง เป็นพืชทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่ได้รับการสนับสนุนจากเวียดนามในการเพาะปลูกและการรับซื้อซึ่งได้ดำเนินการตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา มีครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวประมาณ 10 ครัวเรือน โดยรับซื้อยางบงชนิดแห้ง กิโลกรัมละ 3,000 กีบ เงินที่ได้มาจะนำไปเป็นทุนในครั้งต่อไปและบางส่วนจะนำไปใช้ซื้อของใช้ที่จำเป็นในครัวเรือน

5. คนกับป่าด้านการทำมาหากิน เป็นวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนบ้านลาดห้อย เมื่อก่อนจะดูเรียบง่ายกว่าทุกวันนี้และยังต้องอาศัยการพึ่งพาทรัพยากรทางธรรมชาติและเกษตรเป็นหลักในการทำมาหากิน แต่พวกเขาที่ต้องใช้สติปัญญาที่บรรพบุรุษถ่ายทอดมาให้เพื่อจะได้อยู่รอด ทั้งนี้เพราะปัญหาต่าง ๆ ในอดีตก็ยังมีไม่น้อย โดยเฉพาะเมื่อครอบครัวมีสมาชิกมากขึ้น จำเป็นต้องขยายที่ทำกิน ต้องหักร้างถางพง บุกเบิกพื้นที่ทำกินใหม่ การปรับพื้นที่เพื่อขยายพื้นที่ในการเพิ่มผลผลิตเพื่อการทำไร่ ทำนา ปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์และการดูแลรักษาให้เติบโตและได้ผลผลิตซึ่งเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ การจับปลา ล่าสัตว์ก็มีวิธีการ บางคนมีความสามารถมาก รู้ว่าเวลาไหนที่ใดและวิธีใดจะจับปลาได้ดีที่สุด คนที่ไม่เก่งก็ต้องใช้เวลานานและได้ปลาน้อย การล่าสัตว์ก็เช่นเดียวกัน ส่วนการจัดการแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรก็เป็นความรู้ความสามารถที่มีมาแต่โบราณด้วยการทำฝายน้ำริน เพื่อการเกษตรและการบริโภคต่าง ๆ ทุกคนได้ประโยชน์และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ชุมชนบ้านลาดห้อย รู้จักการแปรรูปผลิตผลในหลายรูปแบบ การถนอมอาหารให้กินได้นาน เช่น ปลาร้า ปลาเค็ม เนื้อเค็ม และปลาแห้ง เป็นต้น ชาวบ้านสมัยก่อนส่วนใหญ่จะทำนาเป็นหลัก เพราะเมื่อมีข้าวแล้วก็สบายใจอย่างอื่นพอหาได้จากธรรมชาติด้วยการเก็บของป่าของดง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยภาครัฐ เอกชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการจัดทำแผนแม่บทของแขวงสำหรับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบบูรณาการ การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างต่อเนื่อง

1.2 การติดตาม ประเมินและวัดผลการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การสร้างเครือข่ายความร่วมมือดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ทั้งหน่วยภาครัฐ เอกชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

1.3 การรณรงค์ด้านกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ส่งผลต่อการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ทั้งหน่วยภาครัฐ เอกชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2 ควรมีการศึกษาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านลาดห้อยที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.3 ควรมีการศึกษาการประเมินศักยภาพของชุมชนบ้านลาดห้อยที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เอกสารอ้างอิง (References)

Agriculture Department - Forest, Savannakhet Province. (2015). **Agriculture-forestry department report**. Savannakhet District: Lao People's Democratic Republic.

Chantavanich, S. (2004). **Qualitative Research Methods**. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing House.

Denizen, N.K. (1970). **The Research Act: A Theoretical Introduction to Sociological Methods**. Chicago: Aldine.

Forest Resource Management Bureau 4. (2017). **Forest Resources 4**. Bangkok : Royal Forest Department.

Forest Strategy. (2005). **Minutes of the Forest Strategy Plan**. Savannakhet District: Lao People's Democratic Republic.

Janthalad, B. (2009). **Forest production development model: Lao People's Democratic Republic**. Thesis. Vientiane Capital: Lao People's Democratic Republic.

Lao Forest Department. (2012). **Report Summary**. Vientiane Capital: Lao People's Democratic Republic.

Ministry of Agriculture - Forestry. (2008). Summary report of the Department of Agriculture - Forestry. Savannakhet District: Lao People's Democratic Republic.

Strategic plan, Ministry of Agriculture, Forestry. (2016). **Agriculture-forestry department report**. Savannakhet District: Lao People's Democratic Republic.